

» vobis : » nec Testamentum appellaretur novum, nec cantaretur in universa terra Canticum novum. Sed profanæ sunt verborum novitates, ubi dicit mulier insipiens et audax : « Panes occultos libenter attingite, et aquæ furtivæ » dulcedinem ¹. » Ab hac pollicitatione falsæ scientiæ prohibet etiam illo loco Apostolus ubi dicit : « O Timothee, » depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, » et contradictiones falsi nominis scientiæ, quam quidam » promittentes circa fidem exciderunt ². » Nihil enim sic amant isti quam scientiam promittere : et fidem rerum verarum quas credere parvuli præcipiuntur, velut imperitiam deridere.

V. Dicit aliquis, Nihil-ne spiritales viri habent in doctrina, quod carnalibus taceant, et spiritalibus eloquantur ? Si respondero non habent, continuo mihi dicitur ex Epistola ad Corinthios apostoli Pauli : « Non potui vobis » loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus, quasi » parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam ; » nondum enim poteratis, sed nec adhuc quidem poteratis, adhuc enim estis carnales ³ : » et illud, « Sapientiam loquimur inter perfectos ⁴ : » et illud, « Spiritalibus spiritalia comparantes ; animalis autem homo non » percipit quæ sunt Spiritus Dei, stultitia enim est illi ⁵. » Hoc totum quale sit, ne rursus propter hæc Verba Apostoli profanis vocum novitatibus secreta quærantur, et ea quæ debet castorum spiritus corpusque vitare, dicatur carnales sustinere non posse, sermone alio si Dominus donaverit, disputandum est, ut jam istum aliquando claudamus.

¹ Prov. ix, 17. — ² I Tim. vi, 20. — ³ I Cor. iii, 1, 2. — ⁴ Id. ii, 6. —

⁵ Ibid. 13, 14.

TRACTATUS XCVIII.

In eamdem lectionem.

I. Ex verbis Domini nostri ¹, ubi dicit : « Adhuc multa » habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo ², » exortam difficilem quæstionem me recolo distulisse, ut inde otiosius tractaretur, quia illum modus competens compellebat finire sermonem. Nunc ergo quoniam tempus est promissa reddendi : pertractetur ut Dominus ipse donaverit qui cordi nostro ut proponeretur ingessit. Hæc est autem quæstio, Utrum spiritales homines habeant aliquid in doctrina, quod carnalibus taceant, et spiritalibus dicant. Quia si dixerimus, Non habent : respondebitur nobis, Quid est ergo quod dicebat Apostolus scribens ad Corinthios : « Non potui vobis loqui quasi spiritalibus, » sed quasi parvulis in Christo lac vobis potum dedi, » non escam ; nondum enim poteratis, sed nec adhuc » quidem poteratis, adhuc enim estis carnales ³ ? » Si autem dixerimus, Habent : timendum et cavendum est, ne sub hac occasione in occultis nefaria doceantur, et spiritalium nomine velut ea quæ carnales capere non possunt, non solum excusatione dealbanda, verum etiam prædicatione laudanda videantur.

II. Primum ergo scire debet Charitas Vestra quod ipse Christus crucifixus, quo velut lacte parvulos aluisse se dicit Apostolus ; ipsa vero caro ejus, in qua facta est vera

¹ Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 384. — ² Joan. xvi, 12. — ³ I Cor. iii, 1, 2.

mors ejus et vulnera vera confixi, sanguisque percussi, non eo modo a carnalibus quo ab spiritualibus cogitatur, et illis est lac, istis cibus; quia et si non audiunt amplius, intelligunt amplius. Non enim æqualiter mente percipitur, etiam quod in fide pariter ab utrisque recipitur. Ita fit ut prædicatus ab Apostolis Christus crucifixus, et Judæis esset scandalum, et gentibus stultitia, et ipsis vocatis Judæis et Græcis Dei virtus et Dei sapientia¹: sed carnalibus parvulis id tantum credendo tenentibus, spiritualibus autem capacioribus id etiam intelligendo cernentibus; illis ergo tanquam lacteus potus, istis tanquam solidus cibus: non quia hoc illi aliter in populis, isti aliter in cubiculis cognoverunt; sed quod eodem modo utique cum palam diceretur audiebant, pro suo modo quique capiebant. Cum enim Christus propterea sit crucifixus, ut in remissionem peccatorum sanguinem funderet, qua ejus Unigeniti passione divina gratia commendatur, ut nemo in homine gloriatur; quomodo intelligebant Christum crucifixum qui adhuc dicebant: « Ego sum Pauli²? » Numquid quomodo ipse Paulus qui dicebat: « Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi³? » de ipso itaque Christo crucifixo, et ipse cibum pro sua capacitate sumebat, et illos lacte pro eorum infirmitate nutrebat. Denique illa quæ scripsit ad Corinthios aliter utique ab ipsis parvulis, aliter a capacioribus posse intelligi sciens, ait: « Si quis est inter vos propheta aut spiritualis, agnoscat quæ scribo vobis, quia Domini est mandatum⁴: » si quis autem ignorat, ignorabitur. Solidam profecto voluit esse scientiam spiritualium, ubi non sola fides accomodaretur, sed certa cognitio teneretur: ac per hoc illi ea ipsa credebant, quæ spirituales insuper agnos-

¹ 1 Cor. I, 23, etc. — ² Ibid. 12. — ³ Galat. vi, 14. — ⁴ 1 Cor. xiv, 37, etc.

cebant. Ignorabitur autem, ait, qui ignorat: quia nondum ei revelatum est, ut quod credit sciat. Quod cum fit in hominis mente, ipse dicitur cognosci a Deo, quia Deus illum cognoscentem facit, sicut alibi ait: « Nunc autem cognoscentes Deum, imo cogniti a Deo¹. » Neque enim tunc cognoverat eos Deus, præcognitos et electos ante mundi constitutionem², sed tunc eos se ipsum cognoscere fecerat.

III. Hoc igitur primitus cognito, quod ea ipsa quæ simul audiunt spiritales atque carnales, pro suo quique modulo capiunt, illi ut parvuli, isti ut majores, illi ut lactis alimentum, isti ut cibi solidamentum: nulla videtur esse necessitas, ut aliqua secreta doctrinæ taceantur, et abscondantur fidelibus parvulis, seorsum dicenda majoribus, hoc est intelligentioribus; et hoc ideo faciendum putetur, quia dixit Apostolus, Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Hoc ipsum enim quod non judicavit se scire in eis nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum³, ipsis non potuit loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus: quia id sicut spiritales capere non valebant. Quicumque autem spiritales inter eos erant, idem quod illi tanquam carnales audiebant, spiritali ipsi intellectu capiebant: ut sic intelligatur quod ait. « Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, » ac si diceret: Non potuistis quasi spiritales, sed quasi carnales capere quod loquebar. Animalis enim homo, id est, qui secundum hominem sapit, animalis dictus ab anima, carnalis a carne, quia ex anima et carne constat totus homo; non percipit quæ sunt Spiritus Dei⁴, id est, quid gratiæ credentibus crux conferat Christi; et putat hoc illa cruce actum esse tantummodo, ut nobis

¹ Galat. iv, 9. — ² Ephes. I, 4. — ³ 1 Cor. II, 2. — ⁴ Ibid. 14.

usque ad mortem pro veritate certantibus imitandum præberetur exemplum. Nam si scirent hujusmodi homines, qui nolunt esse nisi homines, quemadmodum Christus crucifixus factus sit nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio, ut quemadmodum scriptum est: « Qui gloriatur, in Domino gloriatur¹: » procul dubio non gloriarentur in homine, nec carnaliter dicerent: « Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero » Cephæ: » sed spiritaliter, « Ego sum Christi². »

IV. Verum illud adhuc quæstionem facit, quod in Epistola ad Hebræos legitur: « Cum jam deberitis in tempore » ipso esse doctores, iterum doctrina indigetis, quæ sint » elementa sermonum Dei; et facti estis opus habentes » lacte, non solido cibo. Omnis enim qui lactatur, inex- » pertus est verbum justitiæ; infans est enim. Perfecto- » rum est autem solidus cibus, eorum qui per habitum » exercitatos habent sensus, ad separandum bonum a » malo³. » Hic enim videmus tanquam definitum esse quem perfectorum dicit solidum cibum; et hoc esse illud quod ad Corinthios scriptum est, « Sapientiam loquimur » in inter perfectos⁴. » Quos autem perfectos voluerit hoc loco intelligi, subjecit atque ait, « Qui per habitum exerci- » tatos habent sensus, ad separandum bonum a malo. » Hoc ergo qui invalida et exercitata mente non possunt, profecto nisi fidei quodam lacte teneantur, ut et invisibilia quæ non vident, et intelligibilia quæ nondum intelligunt, credant, facile ad vanas et sacrilegas fabulas promissione scientiæ ducuntur: ut et bonum et malum non nisi corpora.ibus imaginibus cogitent, et ipsum Deum non nisi aliquod esse corpus existiment, et malum nisi substantiam putare non possint; cum sit potius ab immutabili substantia mutabilium substantiarum quidam defectus, quas

¹ 1 Cor. 1, 30, 31. — ² Ibid. 12. — ³ Hebr. 5, 12, etc. — ⁴ 1 Cor. 11, 6.

fecit ex nihilo ipsa immutabilis et summa substantia, qui est Deus. Quod profecto quisquis non solum credit, verum etiam exercitatis interioribus animi sensibus intelligit, percipit, novit: non est jam metuendum ne seducatur ab eis qui malum putando esse substantiam quam non fecit Deus, mutabilem substantiam faciunt ipsum Deum, sicut Manichæi, vel si quæ aliæ pestes ita desipiunt.

V. Sed mente adhuc parvulis, quos dicit Apostolus carnales lacte nutriendos, omnis de hac re sermo, quo agitur ut non solum credatur, verum etiam intelligatur sciaturque quod dicitur, percipere talia non valentibus onerosus est, faciliusque illos premit quam pascit. Ex quo fit ut spiritales ista carnalibus non omnimodo taceant, propter catholicam fidem, quæ omnibus prædicanda est; nec tamen sic disserant, ut volentes ea perducere ad intelligentiam non capacem, facilius fastidiri faciant in veritate sermonem, quam in sermone percipi veritatem. Propterea dicit scribens ad Colossenses; « Et si corpore » absens sum, spiritu vobiscum sum, gaudens et videns » ordinationem vestram, et id quod deest fidei vestræ in » Christo¹. » Et ad Thessalonicenses: « Nocte ac die, » inquit, abundantius orantes, ut videamus faciem ves- » tram, et suppleamus quæ desunt fidei vestræ². » Intelligendi sunt utique ita primum catechizati; ut lacte alerentur, non solido cibo: cujus lactis ad Hebræos commemoratur ubertas eis quos volebat cibi soliditate jam pascere. Propter quod ait: « Ideoque remittentes initii Christi verbum, in consummationem respiciamus: non iterum jacentes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, et fidei in Deum, lavacri doctrinæ et impositionis manuum, resurrectionis etiam mortuorum, et judicii

¹ Colos. 11, 5. — ² 1 Thess. 111, 10.

æterni¹. Hæc est lactis ubertas, sine quo non vivunt, qui jam quidem ratione utuntur ut possint credere, sed bonum a malo, non credendo tantum, verum etiam intelligendo (quod pertinet ad solidum cibum) separare non possunt. Quod autem in lactis commemoratione posuit et doctrinam, ipsa est quæ per symbolum traditur et orationem Dominicam.

VI. Sed huic lacti absit ut sit contrarius cibus rerum spiritalium firma intelligentia capiendus, qui Colossensibus et Thessalonicensibus defuit, et supplendus fuit. Quando enim suppletur quod defuit, non improbatur quod fuit. Nam et in ipsis quæ sumimus alimentis, usque adeo non est lacti contrarius solidus cibus, ut ipse latescat, quo possit esse aptus infantibus, ad quos per matris vel nutricis pervenit carnem: sicut fecit etiam mater ipsa sapientia, quæ cum sit in excelsis Angelorum solidus cibus, dignata est quodammodo lactescere parvulis, cum Verbum caro factum est, et habitavit in nobis². Sed ipse homo Christus, qui vera carne, vera cruce, vera morte, vera resurrectione sincerum lac dicitur parvulorum, cum bene ab spiritalibus capitur, invenitur Dominus Angelorum. Proinde nec sic parvuli sunt lactandi, ut semper non intelligant Deum Christum; nec sic ablactandi, ut deserant hominem Christum. Quod alio modo idipsum ita dici potest: Nec sic lactandi sunt, ut creatorem nunquam intelligant Christum; nec sic ablactandi, ut mediatorem unquam deserant Christum. In hoc quippe non convenit huic rei similitudo materni lactis et solidi cibi, sed potius fundamenti: quia et puer quando ablactatur, ut ab alimentis infantiae jam recedat, inter solidos cibos non repetit ubera quæ sugerat: Christus autem crucifixus, et lac sugentibus, et ci-

¹ Hebr. vi, 1, etc. — ² Joan. 1, 1, 14.

bus est proficientibus. Fundamenti vero ideo est aptior similitudo, quia ut perficiatur quod struitur, additur ædificium, non subtrahitur fundamentum.

VII. Quæ cum ita sint, o quicumque estis, qui sine dubio multi estis parvuli in Christo, proficite ad solidum cibum mentis, non ventris. Proficite ad separandum bonum a malo, et magis magisque inhærete mediatori, per quem liberamini a malo: quod non est a vobis loco separandum, sed in vobis potius est sanandum. Quisquis autem vobis dixerit, Nolite credere verum hominem Christum, aut non a vero Deo corpus cujuslibet hominis vel cujuslibet animantis creatum, aut non a vero Deo vetus Testamentum datum, et si quid hujusmodi, hæc enim vobis prius ideo non dicebantur, quando lacte nutriebamini, quoniam ad vera capienda cor nondum habebatis idoneum: non vobis iste cibus præparat, sed venenum. Propter quod beatus Apostolus eos alloquens qui sibi jam videbantur esse perfecti, cum se imperfectum ipse dixisset: « Quotquot ergo, inquit, perfecti, hoc sapiamus: et » si quid aliter sapitis, hoc quoque vobis Deus revelabit. » Et ne forte incurrerent in seductores, qui eos vellent a fide avertere promittendo scientiam veritatis, et hoc putarent esse quod dixit Apostolus, « id quoque vobis Deus revelabit; » continuo subjunxit, « Verumtamen in quod pervenimus, in eo ambulemus¹. » Si quid ergo intellexeris quod non sit contra regulam catholicæ fidei, ad quam velut viam, quæ te ducat ad patriam, pervenisti; et sic intellexeris, ut inde dubitare omnino non debeas: adde ædificium, noli tamen relinquere fundamentum. Sic debent majores docere aliquid parvulos, ut omnium Dominum Christum, et se ipsis longe majores Prophetas et Apostolos non dicant aliquid fuisse mentitos. Non autem solum vani-

¹ Philip. iii, 15.